

La paret

Marlen Haushofer

Traducció de Carlota Gurt Daví



Narratives

«*La paret* és una novel·la meravellosa. No és habitual que es pugui dir que només una dona podria haver escrit aquest llibre, però les dones en particular entendran la devoció amorosa de l'heroïna pels detalls que creen i mantenen la vida, vivint cada dia com una victòria contra tot allò que voldria minar-la i destruir-la.»

— Doris Lessing

«Una escriptora extraordinàriament interessant, sempre infravalorada.» — Elfriede Jelinek

«Et fa venir mal de panxa, perquè, si no fos una dona, tothom l'estaria llegint, com *Robinson Crusoe*.» — Sheila Heti

«Brillant en el manteniment de la inquietud, en el seu desmuntatge de velles capes de realitat per exposar una manera crua de veure i sentir. [...] No conec cap estudi més proper de la claustrofòbia i l'alliberament [...]. Ja l'he llegit tres vegades i no he acabat ni de bon tros.» — Nicole Krauss

«L'obra mestra de Haushofer [...] segurament serà una lectura que a molts els canviarà la vida.» — David Wright, *Library Journal*

«Deixar de ser un ésser humà pot significar un fet literal (la mort) o alguna cosa més difícil de definir (una pèrdua d'humanitat). *La paret* s'interessa en totes dues qüestions. [...] La qüestió central de la història no és com mantenir l'existència sinó com entendre la identitat: de què està feta realment i si va ser feta per perdurar.» — Clare Sestanovich, *The Baffler*

«Novel·la distòpica brutal i absorbent [...], és una de les obres més profundament feministes del segle xx.»

— Naomi Huffman, *The Atlantic*

«*La paret*, que va aparèixer el 1963, va fer pòstumament de Marlen Haushofer un referent de la literatura en llengua alemanya per la seva especial visió sobre el feminisme i l'ecologia.»

— Miguel Ángel Barroso, *ABC Cultural*

«Tracta de les nostres raons per viure, l'autosuficiència, la solitud, els homes, les dones, la guerra i l'amor, i el conflicte amb les altres ments. I oh!, els animals d'aquest llibre... No entenc per què no està considerat un dels llibres més importants del segle xx.

L'he estat recomanant ansiosament a tothom que conec, i ara te'l recomano a tu.» — Sheila Heti, *The Paris Review*

«El llibre més interessant que he llegit durant tot l'any. [...]

Ni una vegada la nostra narradora us fa l'ullet ni us fa cap crit cap al subtext, tot i que el que està descrivint té infinites implicacions; és directa, perquè els seus temes són antics, potser els únics

que importen.» — Jenn Vafidis, *Gazker*

«Una novel·la que aconsegueix ser, per torns, utòpica i distòpica, un idil·li i un malson.... En el seu aïllament darrere la paret, juntament amb els seus animals, la protagonista descobreix una nova vida, en comparació amb la qual la seva existència abans d'arribar a les muntanyes sembla trivial i sense sentit. Cada articulació i tendó de la història manté la inquietud per una constant sensació d'amenaça.» — Nicholas Spice, *London Review of Books*

La paret

Narratives

166

Amb el suport de:

 **Bundesministerium**
Kunst, Kultur,
öffentlicher Dienst und Sport

Títol original: *Die Wand*

© Ullstein Buchverlage GmbH, Berlín
Publicat per primera vegada a Claassen Verlag el 1968.

© 2023 Carlota Gurt Daví, per la traducció

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció i de portada: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: novembre de 2023
ISBN: 978-84-19017-86-4
DL B 17676-2023
Imprès a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

La paret

Marlen Haushofer

Traducció de Carlota Gurt Daví

 Angle Editorial

Als meus pares

Avui, 5 de novembre, començo el meu informe dels fets. Ho escriuré tot de la manera més exacta possible. Però ni tan sols sé si avui és realment 5 de novembre. L'hivern passat vaig extraviar alguns dies. Tampoc no sé dir quin dia de la setmana és. Em sembla, però, que tampoc té gaire importància. M'he de refiar d'unes poques anotacions; poques, perquè mai no m'havia fet comptes d'escriure aquest informe, i ara temo que en el meu record moltes coses facin un efecte diferent de com les vaig viure de veritat.

Segurament aquesta mancança és inherent a qualsevol informe. No escric per la il·lusió d'escriure; en el meu cas, és només que em trobo amb l'obligació d'escriure si no vull perdre el seny. No tinc ningú que pensi en mi i es preocupi per mi. Estic tota sola, i he d'intentar superar els mesos llargs i foscos d'hivern. No em faig pagues que algú trobi mai aquestes notes. Ara mateix, no sé ni si ho desitjo. Potser ho sabré quan hagi acabat d'escriure l'informe.

M'he imposat aquesta tasca perquè m'he de guardar de quedar-me mirant el crepuscle i passant por. Perquè tinc

por. La por repta cap a mi des de totes bandes i no vull esperar que arribi fins a mi i em venci. Escriuré fins que es faci fosc, i aquesta feina nova i desacostumada farà que el meu cap acabi cansat, buit i ensonyat. El matí no em fa por, només les llargues tardes crepusculars.

No sé ben bé quina hora és. Deuen ser cap a les tres de la tarda. Vaig perdre el rellotge, però tampoc és que abans em fos de gran ajuda. Era un rellotge de polsera daurat i petitíssim, només una joguina cara que mai no marcava bé l'hora. Tinc un bolígraf i tres llapis. Al bolígraf ja gairebé se li ha acabat la tinta, i amb llapis no m'agrada gens escriure. El que escric no destaca prou sobre el paper. Els dèbils traços grisos es difuminen sobre el fons grogós. Però no tinc alternativa. Escric al revers de calendaris vells i en papers d'empresa esgrogueïts. El paper de carta és de l'Hugo Rüttlinger, un gran col·leccionista i hipocondríac.

De fet, aquest informe hauria de començar amb l'Hugo, perquè, si no fos per la seva dèria col·leccionista i la seva hipocondria, jo avui no seria aquí; segurament ni estaria viva. L'Hugo era el marit de la meva cosina Luise i un home força ric. La seva fortuna li venia d'una fàbrica de calderes. Eren unes calderes molt especials que només ell fabricava. Per desgràcia, encara que vaig demanar que m'ho expliquessin unes quantes vegades, he oblidat quina era la particularitat d'aquestes calderes. Pel que fa al cas, tampoc té cap importància. Sigui com sigui, l'Hugo era tan ric que tenia la necessitat de fer-se un regal especial. Així que es va regalar un vedat de caça, de la mateixa ma-

nera que s'hauria pogut comprar un cavall de curses o un iot. Però a l'Hugo els cavalls li feien por i es marejava tan bon punt posava un peu en un vaixell.

El vedat el tenia només per aparentar. Era un mal tirador, i li repugnava la idea de matar cabirols innocents. Convidava els seus socis i eren ells, acompanyats de la Luise i el guarda de caça, els que s'encarregaven d'abatre les preses preceptives mentre ell s'estava assegut en una poltrona davant del seu xalet, amb les mans plegades damunt de la panxa, endormiscant-se al sol. Anava tan atrafegat i tan baldat, que capcinejava tan bon punt es deixava caure en un seient; era un home gras i alt com un gegant, turmentat per temors obscurs i assetjat per totes bandes.

A mi l'Hugo m'agradava, hi compartia la passió pel bosc i vaig compartir-hi també alguns dies tranquils al xalet de caça. No li molestava que jo rondés per allà mentre ell dormia a la butaca. Jo feia passejades curtes i gaudia de la calma lluny de la bullícia de la ciutat.

La Luise era una apassionada de la caça, una dona sana i pèl-roja que flirtejava amb qualsevol que li passava pel davant. Com que odiava dedicar-se a la casa, agraiïa que jo, ja que hi era, m'ocupés una mica de l'Hugo, que li fes xocolata calenta i li preparés les seves incomptables mixtures. L'Hugo tenia una preocupació malaltissa per la salut, cosa que en aquell moment jo no entenia gaire, perquè la seva vida era un frenesí continu i el seu únic plaer era fer una capcinada al sol. Es planyia molt i, a banda de les seves habilitats empresarials (que li he de pressu-

posar), era poruc com un nen petit. Adorava l'ordre i la perfecció, i sempre viatjava amb dos raspalls de dents. De cada objecte quotidià, en tenia més d'un; això li devia donar seguretat. Per la resta, era molt culte i delicat, i també un mal jugador de cartes.

No recordo haver-hi conversat mai sobre coses importants. De vegades, ell feia algun petit gest en aquest sentit, però sempre desistia abans de començar, potser per timidesa o simplement perquè li suposava un esforç massa gran. En tot cas, jo ho agraiïa molt, perquè només ens hauria incomodat a tots dos.

En aquella època es parlava molt de les guerres atòmiques i les seves conseqüències, i això va empènyer l'Hugo a proveir el xalet d'una petita reserva d'aliments i altres objectes essencials. Això treia de polleguera la Luise, que no veia cap sentit a tot plegat; temia que correria la veu i atrauria els lladres. Segurament tenia raó, però amb aquesta mena de coses, l'Hugo treia una tossuderia que era impossible de vèncer. Va patir torçons i alteracions cardíques fins que la Luise va deixar d'oposar-s'hi. En el fons, a ella tant se li'n donava.

El 30 d'abril, els Rüttlinger em van convidar a anar amb ells al xalet. Feia dos anys que jo havia enviudat, les meves dues filles eren gairebé adultes i podia fer el que em plagués amb el meu temps. Tot i així, no aprofitava gaire la meua llibertat. Sempre havia sigut una persona sedentària i era a casa on em sentia millor. Però rarament refusava les invitacions de la Luise. El xalet i el bosc m'encantaven, i suportava de gust el trajecte de tres hores amb cotxe.

Aquell 30 d'abril també vaig acceptar la invitació. Ens hi volíem quedar tres dies i no havien convidat ningú més.

El xalet de caça és en realitat un casalot de fusta de dues plantes, construït amb troncs massissos, que encara avui es conserva en bon estat. A la planta baixa, hi ha una gran cuina menjador tipus fonda rústica, al costat un dormitori i un recambró. A la primera planta, que està voltada d'una barana de fusta, hi ha tres habitacions de convidats petites. En una d'aquestes habitacions, la més petita, és on jo m'estava llavors. A unes cinquanta passes, en un pendent que baixa fins al rierol, hi ha la petita cabana de troncs del guarda de caça, una barraca d'una sola estança, i al costat, al camí mateix, hi ha un garatge fet de taulons que l'Hugo va fer construir.

De manera que vam anar tres hores amb cotxe i ens vam aturar al poble per recollir el gos de l'Hugo a casa el guarda. Era un gos de caça bavarès que es deia Linx i, encara que era de l'Hugo, s'havia criat amb el guarda, que és qui l'havia ensinistrat. Curiosament, el guarda havia aconseguit fer que el gos identifiqués l'Hugo com el seu amo. A la Luise, però, no li feia cap cas, no l'obeïa ni se li acostava. A mi em tractava amb una neutralitat amable, però li agradava estar a prop meu. Era un animal maco i un gos de caça excepcional, amb el pèl d'un marró rogenc fosc. Vam parlar una mica amb el guarda i van acordar que l'endemà al vespre sortiria de cacera amb la Luise. Ella venia amb la idea de caçar un cabirol mascle; la veda s'acabava just l'endemà, el primer de maig. La conversa es va allargar, tal com és habitual al camp, i fins

i tot la Luise, que mai no havia entès aquest costum, va refrenar la seva impaciència per no contrariar el guarda, a qui necessitava, i molt.

Vam arribar al xalet cap a les tres. L'Hugo de seguida es va posar a treure noves provisions del maleter del cotxe i tragar-les fins a la cambra del costat de la cuina. Jo vaig fer cafè amb el fogonet d'esperit de vi i, després de berenar, tot just l'Hugo començava a capcinejar, la Luise li va proposar d'acompanyar-la a peu fins al poble. Ho va fer, esclar, per pura maldat. En tot cas, va ser molt hàbil de dir-li que moure's era imprescindible per a la seva salut. Cap a dos quarts de cinc per fi el va haver convençut i va marxar triomfal amb ell. Jo ja sabia que acabarien a la fonda del poble. A la Luise li encantava fer-se amb els llenyataires i els camperols joves, i ni li passava pel cap que aquells nois murrís es poguessin riure d'ella d'amagat.

Vaig desparar la taula i vaig penjar la roba a l'armari; encabat, em vaig asseure al sol, al banc de davant de la casa. Feia un dia maco i agradable i, segons la previsió meteorològica, continuaria fent bo. El sol queia de biaix sobre els avets i aviat es pondria. El xalet estava situat en una petita conca, a l'extrem d'un congost, sota muntanyes altes i escarpades.

Mentre m'estava allà asseguda, sentint la darrera escalfor del dia a la cara, vaig veure el Linx que tornava. Segurament havia desobeït la Luise i ella l'havia enviat cap a casa per castigar-lo. Se li notava que l'havien renyat. Va venir fins a mi, em va mirar tot moix i em va posar el cap sobre els genolls. Ens vam quedar una estona així. Vaig

acariciar-lo i li vaig parlar per consolar-lo, perquè sabia prou bé que la Luise el tractava molt malament.

Quan el sol va desaparèixer rere els avets, va començar a fer fresca i unes ombres blavoses van envair la clariana. Vaig entrar a casa amb el Linx, vaig encendre el fogó gros i vaig començar a preparar una mena d'arròs a la cassola amb carn. No calia que ho fes, esclar, però estava afamada i, a més, sabia que per sopar l'Hugo preferia un bon àpat calent.

A les set, els meus amfitrions encara no havien tornat, cosa que ja entrava dins de les probabilitats: no comptava que arribessin abans de dos quarts de nou. Així que vaig donar menjar al gos, em vaig cruspir la meva part de l'arròs a la cassola i tot seguit, a la claror del quinqué de petroli, em vaig posar a llegir els diaris que l'Hugo havia portat. Amb l'escalfor i el silenci em va venir son. El Linx s'havia retirat al forat de l'estufa i roncava fluixet i satisfet. A les nou vaig decidir anar-me'n a dormir. Vaig tancar la porta i em vaig endur la clau a l'habitació. Estava tan cansada que, malgrat l'edredó fred i humit, em vaig adormir de seguida.

Em vaig despertar perquè em tocava el sol a la cara, i de seguida em vaig recordar del vespre anterior. Com que només teníem una clau de casa —la segona la tenia el guarda de caça—, la Luise i l'Hugo m'haurien d'haver despertat en arribar. Vaig afanyar-me escales avall en bata i vaig obrir la porta principal. El Linx em va rebre amb uns gemecs d'impaciència i, passant-me a fregar, va escapolir-se cap a fora. Vaig anar cap al dormitori, per més

que estava segura que no hi trobaria ningú; hi havia barrots a les finestres i, fins i tot sense barrots, l'Hugo no s'hi hauria pogut esmunyir. Els llits, esclar, estaven intactes.

Eren les vuit; aquells dos es devien haver quedat al poble. Em va estranyar molt. L'Hugo detestava els llits massa curts de la fonda, i mai no hauria estat tan desconsiderat de deixar-me una nit sola al xalet. No m'explicava què devia haver passat. Vaig tornar a pujar a la meva habitació i em vaig vestir. Encara feia molta fresca i la rosada brillava sobre el Mercedes negre de l'Hugo. Vaig fer te i em vaig escalfar una mica; llavors, em vaig encaminar cap al poble amb el Linx.

Amb prou feines advertia el fred i la humitat que feia al congost, perquè anava rumiant què els podia haver passat als Rüttlinger. Potser l'Hugo havia tingut un atac de cor. Quan tractem amb hipocondríacs, és habitual deixar de prendre's seriosament com es troben. Vaig accelerar el pas i vaig fer que el Linx se m'avancés. Bordant d'alegria, va allunyar-se. No havia pensat a posar-me el calçat de muntanya, i anant-li al darrere ensopegava matusserament amb les pedres cantelludes.

Quan per fi vaig arribar a la sortida del congost, vaig sentir el Linx somicant de dolor i de por. Vaig vorejar una pila de llenya que em tapava la vista i vaig trobar el Linx allà quiet i gemegant. Del morro li regalimava saliva vermella. Em vaig ajupir i el vaig acariciar. Se'm va arrambar tremolant i ploriquejant. Es devia haver mossegat la llengua o potser s'havia donat un cop en una dent. Quan el vaig animar a continuar al meu costat, se'm va plantar al

davant amb la cua entre cames i em va empènyer amb el cos perquè reculés.

Jo no veia què el podia espantar tant. En aquell punt, el camí sortia del congost, i fins allà on arribava la vista, es veia un paisatge desert i plàcid sota el sol del matí. A contracor, vaig apartar el gos i vaig continuar sola. Per sort, com que el Linx m'havia frenat, jo havia alentit el pas, perquè al cap d'unes passes vaig xocar fort amb el front i vaig tentinejar enrere.

El Linx de seguida es va posar a somicar altra vegada i se'm va arrambar a les cames. Desconcertada, vaig allargar la mà i vaig tocar una cosa llisa i freda: un obstacle llis i fred en un lloc on no podia haver-hi res més que aire. Vacil·lant, ho vaig tornar a provar i la mà es va tornar a posar sobre allò tal com ho faria sobre el vidre d'una finestra. Llavors, vaig sentir uns cops forts i vaig mirar al meu voltant abans d'entendre que el que sentia eren els meus propis batecs retrunyint-me a les orelles. El meu cor s'havia espantat abans que jo.

Em vaig asseure en un tronc al marge del camí i vaig intentar reflexionar. No me'n vaig sortir. Va ser com si de cop tots els pensaments m'haguessin abandonat. El Linx se'm va acostar, la saliva sangonosa va degotar sobre el meu abric. El vaig acariciar fins que es va calmar. I llavors tots dos vam mirar cap al camí, que resplendia ben tranquil sota la llum del matí.

Encara em vaig aixecar tres vegades més per convencem que allà, a tres metres de mi, realment hi havia una cosa invisible, llisa i freda que m'impedia de continuar

avançant. Vaig pensar que podia ser una al·lucinació, però ja sabia que no era res per l'estil, esclar. M'hauria costat menys d'acceptar que era un petit deliri que no aquella cosa invisible i terrorífica. Però allà tenia el morro del Linx que sagnava, allà tenia el nyanyo al front que em començava a fer mal.

No sé quanta estona em vaig quedar asseguda al tronc, però recordo que els pensaments donaven voltes a coses totalment secundàries, com si per res del món no es volguessin ocupar d'aquella experiència incomprendible.

El sol es va enfilar, m'escalfava l'esquena. El Linx es llepava i rellepava, fins que a la fi va deixar de sagnar. No es devia haver fet gaire mal.

Vaig entendre que havia de fer alguna cosa, i vaig marxar al Linx que no es mogué de lloc. Llavors, allargant els braços, em vaig acostar amb compte a l'obstacle invisible i vaig avançar seguint-lo a les palpentes fins que vaig topar amb l'última roca del congost. Per allà no podia continuar. Anant cap a l'altre sentit del camí, vaig arribar fins al rierol, i va ser llavors que em vaig adonar que el rierol estava una mica embossat i es desbordava. Portava poca aigua, però. L'abril havia sigut sec, i el desglaç ja s'havia acabat. A l'altra banda de la paret —he agafat el costum de dir-ne paret, d'aquella cosa, perquè, ja que era allà, bé que li havia de posar algun nom—, a l'altra banda de la paret, doncs, hi havia un tram de la llera del riu gairebé sec, i després tornava a fluir un regueró. L'aigua s'havia filtrat per la pedra calcària porosa. Així doncs, la paret no devia penetrar a gaire profunditat. Em va re-

córrer una sensació fugaç d'alleujament. No volia travessar el rierol embossat. Era poc probable que en algun lloc la paret s'acabés de cop, perquè llavors a l'Hugo i la Luise els hauria estat ben fàcil tornar.

De sobte, em va cridar l'atenció una cosa que inconscientment ja m'havia pertorbat tota l'estona: que el camí estava desert. Algú hauria d'haver donat l'alarma feia molt. El més normal hauria sigut que la gent del poble s'hagués aplegat encuriosida davant de la paret. Fins i tot en el cas que ningú no l'hagués descobert, l'Hugo i la Luise hi haurien d'haver xocat per força. Que no es veiés ni una ànima, encara em va semblar més enigmàtic que la paret.

Sota la claror del sol, em vaig posar a tremolar. La primera petita granja, en realitat un casull, era després del primer tombant. Si travessava el riu i pujava un trosset pel prat de la muntanya, la podria veure.

Vaig tornar amb el Linx i li vaig parlar per reconfortar-lo. Era un gos molt sensat, era més aviat jo qui necessitava que li donessin ànims. De sobte, em va consolar molt tenir-lo al meu costat. Em vaig treure les sabates i els mitjons i vaig travessar el rierol. A l'altra banda, la paret s'estenia fins al peu del prat del vessant muntanyós. A la fi vaig veure el casull. Era allà, sota la llum del sol, molt quiet; una imatge plàcida i familiar. A la font hi havia un home, feia cassoleta amb la mà dreta, que estava aturada a mig camí entre el doll d'aigua i la cara. Era un vell net i polit. Els tirants dels pantalons li penjaven onejant com serps, s'havia arromangat les mànigues de la camisa. Però la mà no pujava fins a la cara. No es movia gens.

Vaig tancar els ulls i vaig esperar, després me'l vaig tornar a mirar. El vell net i polít continuava allà plantat, immòbil. Llavors em vaig adonar que estava recolzat a la vora de la pila de pedra amb els genolls i la mà esquerra, potser per això no queia. Al costat de la casa, hi havia un jardinet, on a banda de peònies i cors d'àngel, hi creixien herbes culinàries. També hi havia un lilà esquifit i agarbuixat que ja havia perdut la flor. A l'abril havia fet una calor gairebé d'estiu, fins i tot aquí, a muntanya. A la ciutat, les peònies ja s'havien marcit també. De la xemeneia no en sortia fum.

Vaig donar un cop de puny a la paret. Em va fer una mica de mal, però no va passar res. I de cop i volta, vaig deixar de sentir el desig d'esmicolar la paret que em separava d'aquella cosa incomprendible que li havia passat al vell de la font. Parant molt de compte, vaig tornar a creuar el rierol, fins on era el Linx, que estava ensumant alguna cosa i semblava que s'hagués oblidat de l'ensurt. Era una tàpara morta, un pica-soques. Tenia el caparronet esberlat i el pit tacat de sang. Aquell pica-soques va ser el primer d'un llarg seguit d'ocellets que van trobar la fi d'aquella manera desoladora un matí radiant de maig. Per alguna raó, sempre recordaré aquell pica-soques. Mentre el contemplava, vaig adonar-me per fi de la xiscladissa planyívola dels ocells. Devia fer estona que els sentia sense ser-ne conscient.

De sobte, ja només desitjava anar-me'n d'allà, tornar al xalet de caça, allunyar-me de la xiscladissa llastimosa i dels petits cadàvers bruts de sang. Al Linx també li havia entrat el neguit altra vegada i se m'arrambava somicant.

Mentre tornàvem cap a casa pel congost, no es va allunyar de mi, i jo li parlava per tranquil·litzar-lo. No sé què li vaig dir, només sé que em semblava important trencar el silenci del congost humit i llòbrec, on a través de les fulles dels faigs es filtrava una llum verdosa i tot de rierols ínfims corrien per les roques nues a mà esquerra.

El Linx i jo ens trobàvem en una situació difícil, i en aquell moment no érem conscients de fins a quin punt ho era. Però no estàvem del tot perduts, perquè érem dos.

Al xalet hi tocava la llum del sol. La rosada del Mercedes s'havia assecat, el sostre brillava amb un negre gairebé vermellós; unes papallones voleiaven per la clariana i es començava a sentir l'olor dolça de les agulles calentes dels avets. Em vaig asseure al banc del davant de la casa, i de seguida em va semblar que el que havia vist al congost era del tot irreal. Simplement, no podia ser veritat, aquesta mena de coses no passaven, i si passaven no era mai en un poblet de les muntanyes, no era a Àustria ni a Europa. Ja sé que aquesta idea era ridícula, però com que va ser ben bé això el que vaig pensar, no m'ho vull callar. Em vaig quedar allà asseguda al sol, ben quieta, mirant les papallones, i crec que vaig estar una estona sense pensar ben res. El Linx, després de beure aigua a la font, es va enfilem al banc d'un salt i em va posar el cap als genolls. Em va agradar aquella demostració d'afecte, fins que se'm va ocórrer que el pobre gos no tenia alternativa.

Al cap d'una hora, vaig entrar a la cabana i ens vaig escalfar la resta d'arròs a la cassola, després vaig fer cafè per tenir el cap clar i me'l vaig prendre fumant-me tres ci-

garros. Eren els últims. L'Hugo, que era un fumador empedreït, s'havia emportat sense voler quatre paquets de tabac a la butxaca de l'abric, i encara no havia pensat a portar provisions al xalet per passar la propera postguerra. Després de fumar-me els tres cigarros, no vaig aguantar més a dins de casa i vaig tornar altra vegada al congost amb el Linx. El gos em seguia sense gaire entusiasme, el duia enganxat als talons. Vaig fer gairebé tot el camí corrent i em vaig aturar sense alè quan va aparèixer la pila de llenya. Llavors, m'hi vaig acostar amb els braços estesos fins que vaig tocar la paret freda. Encara que no podia esperar-me altra cosa, el xoc va ser molt més fort que la primera vegada.

El rierol encara estava embossat, però el regueró de l'altra banda s'havia eixamplat una mica. Em vaig treure les sabates i em vaig disposar a travessar l'aigua. Aquest cop el Linx em va seguir indecís i a contracor. L'aigua no li feia por, però la del rierol estava gelada i li arribava fins a la panxa. Em molestava no poder veure la paret, així que vaig trencar un braçat de branques d'avellaner i les vaig començar a clavar a terra, arran de paret. Em va semblar que aquella era la tasca més imminent i, sobretot, que em tindria tan atrafegada que no podria ni pensar. De manera que em vaig dedicar a clavar les branques ordenadament. El camí s'enfilava una mica, i altra vegada vaig arribar al punt des d'on es veia la petita hisenda.

El vell continuava dret a la font, amb la mà fent cassolleta a mig camí de la cara. El trosset de vall que s'albirava des d'allà estava inundat per la llum del sol, i l'aire trans-

parent, d'un daurat verdós, s'estremia als marges del bosc. Ara el Linx també va veure l'home. Es va asseure, va estirar el coll ben amunt i de dins li va sortir un udol llarg i terrible. Havia entès que aquella cosa de la font no era una persona viva.

L'udol m'arrossegava, alguna cosa em volia obligar a udolar amb ell. M'estirava com si em volgués estripar en bocins. Vaig agafar el Linx pel collar i me'l vaig endur d'allà. Va emmudir i em va seguir tremolant. A poc a poc, vaig anar avançant al llarg de la paret, palpant-la i clavant a terra una branca rere l'altra.

Si em girava, podia resseguir la nova frontera fins al rierol. Semblava que uns nens haguessin estat jugant a un joc de primavera alegre i inofensiu. Els fruiters de l'altra banda de la paret ja havien perdut la flor i estaven carregats d'un fullatge lluent de color verd clar. La paret continuava enfilant-se de mica en mica fins a un grup de làrinx al mig del prat de la muntanya. Des d'allà es distingien dos casulls més i un tros de la vall. Em va empipar haver-me descuidat els prismàtics de l'Hugo. En tot cas, no es veia ningú, ni un sol ésser viu. De les cases no en sortia fum. Segons els meus càlculs, la catàstrofe devia haver tingut lloc cap al vespre, i devia haver sorprès els Rüttlinger encara al poble o tornant cap a casa.

Si l'home de la font era mort, i d'això no en tenia cap dubte, totes les persones de la vall devien ser mortes, i no només les persones, també tot el que fos viu. L'herba dels prats era tot el que quedava viu, l'herba i els arbres; el fullatge nou es desplegava lluent a la llum del sol.